

Л.О. Соколенко
Чернігівський національний педагогічний університет імені
Т.Г. Шевченка
Чернігів, Україна
liliy9@micro.net.ua

ПРО ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯК ОДНОГО З ВИДІВ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ

Створення освітньо-розвивального середовища, у процесі взаємодії з яким у майбутнього вчителя математики формується система *фахових компетентностей*, на основі якої виробляється особистісна педагогічна концепція й авторська технологія, є одним з провідних завдань, що постають нині перед системою професійної освіти [2, с.142].

Аналіз педагогічної літератури показує, що існують різні підходи до класифікації фахових компетентностей учителя. Відносно до педагогічної професії називають наступні види компетентностей: *загальнокультурні, методологічні, ключові, базові, спеціальні* та ін. [1, с. 231].

Спеціальні компетентності розглядаються в роботах Бойденко І.В., Монахіної Д.А., Селезньової Н.А., Хуторського А.В., Фролова Ю.В., Шадрикова В.Д. та ін. Ці компетентності пов'язані зі здатністю спеціаліста залучати до розв'язування професійних задач знання, вміння, навички, які формуються у межах конкретної предметної галузі.

Бойденко І.В. виділяє *академічні компетентності*, які інтерпретуються як володіння методологією і термінологією, що притаманні окремим галузям знань, розуміння діючих в них систем взаємозв'язків і усвідомлення їх аксіоматичних меж.

У статті Фролова Ю.В., Махоніної Д.А. згадані компетентності називають *предметно-зорієнтованими*, вони формуються в процесі засвоєння спеціальних дисциплін і дисциплін спеціалізації.

Вчитель математики, який володіє спеціальними компетентностями:

- 1) демонструє знання основ математичних дисциплін, історії їх виникнення і розвитку, має уявлення про сучасні тенденції розвитку математики;
- 2) володіє професійною мовою предметної галузі знань, вміє коректно висловлювати та аргументовано обґрунтовувати положення предметної галузі знань;
- 3) володіє системою основних математичних структур і аксіоматичним методом;
- 4) розуміє роль і місце математики у системі наук її загальнокультурне значення;
- 5) володіє змістом і методами елементарної математики;
- 6) розуміє логіку розвитку шкільного курсу математики [3, с. 18].

Сучасний випускник педагогічного університету повинен не лише розв'язувати професійні задачі, але й бути компетентним в галузевій області знань, зокрема у математиці.

До дисциплін, в процесі засвоєння яких студентом педагогічного університету, відбувається формування спеціальних компетентностей відносяться: 1) фундаментальні дисципліни за спеціальністю; 2) навчальні дисципліни з методики навчання математики у середній та вищій школі, 3) курси за вибором, на яких шкільні дисципліни розглядаються з позицій загальних ідей та понять фундаментальних наук, що складають їх основу.

Згадуючи курси за вибором, слід зазначити, що їх варто читати для студентів-випускників, які засвоїли не лише фундаментальні дисципліни за спеціальністю, а і дисципліни з методики навчання шкільної математики та вивчають методику навчання математики у вищій школі. Це дасть можливість проводити курси за вибором, серед яких "Деякі питання шкільного курсу математики з точки зору вищої", у формі семінару [4, с. 249-252]. Студенти зможуть самостійно готуватись до відповідей на окремі контрольні-сміслові запитання та виконувати завдання репродуктивного характеру, використовуючи рекомендовану літературу, а також приймати активну участь у виконанні завдань реконструктивного та творчого характеру по темі кожного заняття курсу.

Як саме, має відбуватись підготовка до проведення таких занять, буде розглянуто нами у наступних публікаціях.

Література

1. Акуленко І.А. Компетентісно орієнтована методична підготовка майбутнього вчителя математики профільної школи (теоретичний аспект): монографія / І.А. Акуленко. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. – 2013, 460 с.

2. Кузьминський І.А. Наукові засади методичної підготовки майбутнього вчителя математики / Кузьминський І.А., Тарасенкова Н.А., Акуленко І.А. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2009.-320 с.

3. Мартынюк О.И. Опыт формирования компетентностной модели выпускника педагогического вуза как нормы качества и базы оценки результатов образования [Электронный ресурс] / Мартынюк И.О., Медведев И.Н., Панькова С.В., Соловьева О.И. – Режим доступа: <http://testor.ru/files/qualimetry/3.doc>.

4. Соколенко Л.О. Роль курсу "Деякі питання шкільного курсу математики з точки зору вищої" у професійній підготовці вчителя. Шістнадцята міжнародна наукова конференція ім. акад. Михайла Кравчука, 14-15 травня, 2015 р., Київ: Матеріали конф. Т.3. Теорія ймовірностей та математична статистика. Історія та методика математики. -К.: НТУУ "КПІ", 2015.- С. 249-252.

Анотація. Соколенко Л.О. Про формування спеціальних компетентностей, як одного з видів фахових компетентностей вчителя.

У статті розкривається значення фахових компетентностей вчителя, формування яких відбувається під час здійснення його професійної підготовки. Основна увага приділена спеціальним компетентностям, які є одним з видів фахових компетентностей.

Зазначається, що спеціальні компетентності пов'язані зі здатністю спеціаліста залучати до розв'язування професійних задач знання, вміння, навички, які формуються у межах конкретної предметної галузі.

При цьому згадуються дослідники, в роботах яких розглядаються спеціальні компетентності та аналогічні до них компетентності, що мають назви академічні та предметно-зорієнтовані.

Академічні компетентності, інтерпретуються як володіння методологією і термінологією, що притаманні окремим галузям знань, розуміння діючих в них систем взаємозв'язків і усвідомлення їх аксіоматичних меж. До предметно-зорієнтованих компетентностей відносять компетентності, які формуються в процесі засвоєння студентами спеціальних дисциплін і дисциплін спеціалізації.

Після цього розкривається зміст спеціальних компетентностей. А саме зазначається, що вчитель математики, який володіє спеціальними компетентностями: 1) демонструє знання основ математичних дисциплін, історії їх виникнення і розвитку, має уявлення про сучасні тенденції розвитку математики; 2) володіє професійною мовою предметної галузі знань, вміє коректно висловлювати та аргументовано обґрунтовувати положення предметної галузі знань; 3) володіє системою основних математичних структур і аксіоматичним методом; 4) розуміє роль і місце математики у системі наук її загальнокультурне значення; 5) володіє змістом і методами елементарної математики; 6) розуміє логіку розвитку шкільного курсу математики.

У статті зазначається, що сучасний випускник педагогічного університету повинен не лише розв'язувати професійні задачі, але й бути компетентним в галузевій області знань, зокрема у математиці.

Далі виділяються дисципліни, в процесі засвоєння яких студентом педагогічного університету, відбувається формування спеціальних компетентностей. Серед виділених навчальних дисциплін наголос робиться на курсах за вибором, на яких шкільні дисципліни розглядаються з позицій загальних ідей та понять фундаментальних наук, що складають їх основу. Дається мотивація, щодо вибору форми проведення таких курсів, зокрема курсу "Деякі питання шкільного курсу математики з точки зору вищої", за яку обирається семінарське заняття.

Ключові слова: фахові компетентності вчителя, спеціальні компетентності, курси за вибором, питання шкільного курсу математики з точки зору вищої.

Summary. Sokolenko L. Formation of special competence, as one of the professional competence of teacher

The article reveals the importance of professional competence of teachers, formation which occurs during the implementation of its training. The main focus is on special competences, which are a type of professional competencies.

It is noted that the special competence related to the ability to attract specialist for solving problems of professional knowledge, skills, emerging within a particular subject area.

This refers to researchers in the works that deal with specific expertise and competence similar to them with the names of academic and subject-oriented.

Academic competence, interpreted as mastering the terminology and methodology inherent in separate branches of knowledge, understanding of operating systems in their linkages and understanding of axiomatic limits. By domain-specific competencies include expertise, which are formed in the process of mastering special subjects and disciplines of specialization.

After that reveals the content of specific competencies. And it states that the mathematics teacher who has special competences:

1) demonstrates knowledge of mathematical disciplines, history of their origin and development, has an idea of current trends in mathematics; 2) has a professional language subject area knowledge, able to correctly express and reasonably justify the position of the subject area of expertise; 3) has a system of basic mathematical structures and axiomatic method; 4) understand the role and place of mathematics in the sciences of general cultural importance; 5) has the content and methods of elementary mathematics; 6) understand the logic of school course of mathematics.

The article states that the modern university graduate teacher should not only solve professional tasks but also be competent in the sectoral area of expertise, particularly in mathematics.

Further out discipline in the process of learning where students Pedagogical University, is the formation of specific competences. Among the selected disciplines emphasis on elective courses, which school subjects are considered from the standpoint of general ideas and concepts of basic sciences that form their basis. We give a motivation for choosing these forms of courses including the course "Some issues of school mathematics course in terms of higher" for which elected workshops.

Key words: professional competence of teachers, special competence, elective courses, the issue of school course of mathematics in terms of higher education.